

פרפראות בפרשה

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

ניסן התשפ"ה

מפטיר וערבב לי-הנה מנחת יהודה וירושלם (מלאכי ג)

פרשת צו – ערב פסח

עלון פרפראות בפרשה וחידושי תורה מ' ועד ת' על פרשת השבוע עניינא דיומא מפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב

בפרשה 97 פסוקים = הלילה הזה, טפח

ליל שמרים הוא לי-הנה להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לי-הנה שמרים לכל בני ישראל לזאת. (שמות יב מב)
בפרשה 18 מצוות, מתוכן 9 מצוות עשה ו-9 מצוות לא תעשה. (ספר החינוך)

עשה: הרמת הדשן • הדלקת אש על המזבח בכל יום • אכילת שיירי מנחות • קרבן מנחה שלכה"ג בכל יום • מעשה החטאת • מעשה האשם • מעשה זבח השלמים • שריפת נותר הקדשים • שריפת בשר קודש שנטמא. **לא תעשה:** שלא לכבות אש מעל המזבח • שלא לעשות שיירי מנחות חמץ • שלא תאכל מנחת כהן • שלא לאכול מבשר חטאות הנעשות בפנים • שלא להותיר מבשר קרבן התודה • שלא לאכול פיגול • שלא לאכול קדשים שנטמאו • שלא נאכל חלב • שלא נאכל דם בהמה חיה ועוף.

הפטרת שבת הגדול - הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום-הנה הגדול והנורא. (מלאכי ג כג)

מנהג ישראל בליל פסח, בכוס הרביעי שהיא נגד מלכות הרביעית היא אדום, מוזגין עוד כוס אחד ומניחין אותו על השולחן, וקוראין לו כוס של אליה הנביא. ומצאו לזה טעם במה שאמרו רז"ל במדרש (שהש"ר א מב) באותו היום שעלה אליהו למרום המליכו את המלך הראשון באדום כשמרדו אדום על ישראל, כמו שאמר הכתוב (מ"א כב מה) וּמָלַךְ אֵין בְּאֶדֹם נָצַב מֶלֶךְ. ואחר כך מרדו והעמידו מלך, וזה היה ביום שעלה אליהו למרום. והנה נמשכה מלכותם בעוה"ר עד שיבוא אליהו בחזרה ויבשרנו, כמ"ש הכתוב הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגו', הנה לזה טעם בכוס רביעי הזה באמרנו שֶׁפָּדָה חַמָּתְךָ אֶל הַגּוֹיִם וגו', אז מזמנין את אליהו הנביא לבוא בחזרה לבשרינו. (בני יששכר ניסן מאמר ד)

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ו י) ס"ת בגימטריא אליהו. (52). על המזבח לא תכבה ר"ת תעלה. רמז למה שנתקיים באליהו, כאשר בנה את המזבח עם נביאי הבעל, וירדה לו אש מן השמים, עליה אמר הכתוב (מ"א יח לה) וַתִּפֹּל אֵשׁ יְ-הוָה וַתֹּאכַל אֶת הָעֹלָה וְאֶת הָעֲצִים וְאֶת הָאֲבָנִים וְאֶת הָעֵפָר וְאֶת הַמִּיִּם אֲשֶׁר בַּ'תַּעֲלָה' לַחֲכָה.

ידוע כי הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה הוא סגולה לבטל מחשבות רעות (השל"ה הקדוש בשם הרמ"ק). דהוא משום שאליהו אכן ביטל את מחשבתם הרעה, ואמר להם (מ"א יח כא) עַד מָתִי אֲתֶם פֹּסְחִים עַל שְׁמֵי הַסַּעֲפִים. (פרפראות לחכמה)
זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו. (ו ב)

אין זאת אלא תורה שנאמר (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה, הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה היא התורה חשובה כעולה מה עולה מכפרת אף תורה מכפרת, מה עולה כולה לאישים כך התורה (ירמיה כג כט) הֲלוֹא כֹה דִּבַּרְתִּי כָאֵשׁ, עַל מוֹקְדָה עַל ב' פעמים עַל, אע"פ שיושב על התורה מכל מקום לא יבטל ע"ל ברכות בכל יום, זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד. ד"א עַל מוֹקְדָה עַל רמז להיכל שהיה ק' אמה על ק' אמה ועתיד להיות כמוקד. ד"א עַל הַמִּזְבֵּחַ כֹּל הַלֵּילָה כדכתיב (יהושע א ח) וְהָיִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תוֹקֵד בּוֹ הַיּוֹם וְלַיְלָה - אוריינתא הוא דקא מרתחא ליה, שְׁנַאֲמַר (ירמיה כג כט): הֲלוֹא כֹה דִּבַּרְתִּי כָאֵשׁ נָאִם יְ-הוָה. וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תוֹקֵד בּוֹ ס"ת שחז, כלומר אפילו ת"ח עוסק בתורה והוא מקבל שוחד להטות משפט, לא ינקה מאש לא גָּפַח (איוב כ כו) היינו אש של גיהנם. (רבינו אפרים)

האי צורבא מרבנן דרמת - אוריינתא הוא דקא מרתחא ליה. אמרו רבותינו ז"ל הכעס מקצר ימיו של אדם, דכתיב (איוב יד, א) 'קצר ימים ושבע רגז' וזהו שאמר לא מבעיא תלמיד חכם גדול בשנים דרתח דוודאי צריך לומר אין כעסו טבעי מן היצר הרע דהא קא חזינן דהוא גדול בשנים והכעס מקצר ובוודאי דזה הכעס בא מן התורה דמרתחא ליה ולכן לא עשה בו נזק, אלא אפילו תלמיד חכם רך בשנים דתוכל לתלות כעסו טבעי מצד היצר גם כן לא תימא הכי אלא אוריינתא מרתחא ליה. (בן יהודה – תענית ד).

העולה היא העולה בגימטריא רמ"ח כנגד מצות עשה, העולה על מוקדה בגימטריא שס"ה כנגד לאוין כי הקרבנות מכפרין. (מושב זקנים)

רמזו רז"ל באומרים אין ביעור חמץ אלא שריפה כלומר אין לו תקנה ליצה"ר אלא לשורפו באש התורה וכמו שאמרו רז"ל שאמר הקב"ה בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין (קידושין ל:). ויש לרמוז כי יצ"ר גימטריא ש' והתורה נקראת אש ויש אחד יותר רמז שהתורה א"ש גוברת על יצ"ר גימטריא ש' ועל ידי התורה מקרר חומו של יצר ונעשה ק"ר גימטריא יצר, נמשך לזה, יש לרמוז כי יצר רע גימטריא רש"ע כי ההולך אחר יצרו נקרא רשע. וזהו רק רע כל היום' רק רע' גימטריא יצר רע' שהוא כמספר רשע. חומרות שהחמירה תורה באיסור חמץ כי הנה הם שְׂבָעָה מוֹצָקוֹת לְנֹרוֹת עֵינֵי הָאָדָם להתרחק משבעה רעות היצה"ר הרומו לחמץ כי הנה החומרות הנה הנם שבעה. בדיקה. חיפוש בחורין וסדקים. ביטול. שריפה. אוסר בכל שהוא. כל יראה. כל ימצא. והם כנגד שבע שמות היצה"ר המודיעים רעותיו.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם (שמות א א) כי בבואם מצרים אם זכו שם היו ה' גליות וזה רמז הַבָּאִים מִצְרָיִם ה' בבל אדום יון מדי (ר"ת באים) מִצְרָיִם ה' חמשה והיא אות ה' דתיבת הבאים כי הכל היו במצרים. בתיבת מצרים שם רמזו ה' גליות דר"ת מצרים הוא מצרים צולה [היא בבל] רומי יון מדי שאילו לא נעשה העגל, שעבוד מצרים יעלה לנו במקום כל הגליות. (שמחת הרגל – על הגדה של פסח)

רָבֵן גַּמְלִיאֵל הִזָּה אוֹמֵר, כָּל שְׂלֵא אִמֵּר שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּפֶסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן, פֶּסַח, מִצֵּה, וּמְרוֹר. (משנה פסחים י ה)

דע כי מרור גימטריא מות הוא המלאך המות נקרא חזרת חזיר מִצֵּר שתחלתו מתוק בשעה שמפתה לאדם וממתיק לו תאות העולם הזה וסופו מר עולה ומקטרג ויורד ונוטל נשמה ויש לו שרף בודאי נִחַש שָׂרָף וְעֶקֶב. ופניו מכספין עד אִינְהוּ שְׂאוֹר כָּל שֶׁהִכְסִיפוּ פָּנָיו (משנה פסחים ג ה) וצריך מיתוק ובלילה הזה שהוא ליל משומר מן המזיקין נעשה חסא דחס רחמנא עלן ולא נתן המשחית לבוא אל בתינו לנגף ועל כן מצוה לכרוך פסח מצה מרור ששלשתן גימטריא קרע שטן (729) דוק ותשכח לכן בזה הזמן דליכא פסח על כן מרור לאו דאורייתא והנה רבנן תיקנו למתקו בחרוסת העשוי מפירות שנשתבחו בהן ישראל ודע כי הך קפא דחרוסת הוא ארס מקליפ' דאית לה ז' בנתי כדלע"י קפא קפא, דְּכִירָנָא לָךְ וְלִשְׁבַּב בְּנִתִּיךְ [ארס ארס, זוכר אני אותך ואת שבע בנותיך] וכו' על שם (תהלים קלז ז) זָכֹר יְ-הוָה לְבָנֵי אֲדָוָם. והנה יעקב שהוא גימטריא קפ"ב א' יותר מקפא עומד נגדו ומבטלו על שם (איוב יד ז) מִי יִתֵּן טְהוֹר מַטְמָא לֹא אֶחָד. על כן כשטובלין בחרוסת העשוי מפירות שנמשלו בהם בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל הַתְּלִילִים ומבטלין להקפא ונותנים בו תבלין ע"ש בראתי יצה"ר בראתי תבלין עוד יש להאריך ואין כאן מקומו. ולאחר שממותק בחרסת נקרא חסא דחס רחמנא עלן כנ"ל והנה 'חרוסת חסא' עם האותיות והתיבות מספרם עולה מכון כמספר אברהם שרה שהוא תשננ גשן ת רמז שנגזר עלינו ת' שנים בגשן והקב"ה דלג על קץ שנים ונשאר רדו. (חת"ס – פסחים קטז).

שאלות

- א. צו את אֶהָרִי וְאֶת בְּנָיו (ו ב) המלאכים המשמשים סביבות כסא הכבוד, ר"ת אֶהָרִי. לפי שהיה אהרן חביב כמלאכי השרת.
- א. נהגו לקחת שני תבשילין זרוע וביצה, אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה. מה הטעם שלוקחים דווקא ביצה זכר לקרבן חגיגה ולא מאכל אחר.
- ב. בתפלת מוסף של שלוש רגלים הנוסח: בְּנֵה בֵיתָךְ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנֵנוּ. וְתִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקְוָנוּ. פירש"י - דאין בנין בית המקדש דוחה יום טוב הני מילי בנין הבנוי בידי אדם אבל מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר (שמות ט"ו:י"ז) מִקְדָּשְׁ אֶ-דְּנִי פוֹנֵנוּ דְּיָדְךָ. (סוכה מא.) לכאורה מהו הדגש בְּבִתְחִלָּה, הול"ל בְּנֵה בֵיתָךְ. ומהו וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקְוָנוּ שהרי ירד בנוי מן השמים.
- ג. באיזו מצה (כשרה) לא יוצאים בה ידי חובה בליל פסח, והטעם בזה. [מחמשת מיני דגן, לא מטוגנת ולא מבושלת ולא מצה עשירה, עבודת יד, והוא אוכל אותה בהסבה בצד שמאל, תוך כדי אכילת פרס].
- ג. באיזה מקרה בכור פטור מלהתענות תענית בכורות. (והוא בריא, גדול ופטר רחם)
- ד. חכם מה הוא אומר? מֶה הַעֲדָת וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶ-לֵהֵינוּ אֲתָכֶם. רָשִׁעַ מֶה הוּא אוֹמֵר? מֶה הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. לכאורה גם הבן החכם אומר אֲתָכֶם. מה ההבדל בין אֲתָכֶם ל- לָכֶם.
- ה. וַיִּשְׁלַחט נִיחָק מִשֶּׁהָ מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל תַּנּוּף אֶזְרָא אֶהָרִן הִמְנִית וְעַל בִּקֵּן יְדוֹ הִמְנִית וְעַל בִּקֵּן רַגְלוֹ הִמְנִית. (ח כג) מה הטעם דגבי שלמים טעמו בשלשלת, מה שאין כן גבי עולה וחטאת.
- ה. מזמור בתהלים הנקרא 'הלל הגדול' והטעם שנקרא כך.
- ו. כֹּאשֶׁר עָשִׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְ-הוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עָלֵינוּ. (ח לד) מה הטעם דכתיב לַעֲשׂוֹת חסר, ולעיל (ח ה) כתיב אֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה לַעֲשׂוֹת. מלא.
- ז. וְהִפְתָּה הַמִּקְרִיב אֶת עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֵלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְנֵי לֹ' יְהוָה. (ז ח) והוא הדין בחטאת ואשם שהעור לכהן ולא לבעלים. באיזה מקרה העור לא הולך לכהן אלא לבעלים.
- ח. צו את אֶהָרִי וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֵלָה. (ו ב) מה הטעם שלא נצטוו אהרן בסדר הקרבנות עד עכשיו, שהרי בפרשת ויקרא לא נזכר אהרן אלא בניו. דכתיב (א ח) וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהָרִי הַפְּתָנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֵר. (א ה) וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהָרִן הַפְּתָנִים. (א יא) וְנָרְקוּ בְנֵי אֶהָרִן הַפְּתָנִים.
- ח. בדיקת החמץ צריכה שתהיה בבר של שעה. הנרות דאין בודקין בהם נתנו סימן 'חשש"א' בעלמא.
- ט. יְהִי שֵׁם יְ-הוָה מְבָרָךְ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם. (תהלים קיג) מה הטעם דכתיב יְהִי שהוא לשון עתיד, ומה רמז ב'מַעַתָּה וְעַד עוֹלָם'.
- י. סה"כ כל מיני הקרבנות, מהקמח ומבעלי החיים שהיו קרבים בבית המקדש.
- כ. וְהִנּוּחַת מִנְחָה יֹאכְלוּ אֶהָרִי וּבָנָיו (ו ט). איתא בגמרא: אֲרַבְעִים שָׁנָה שִׁשְׁמִשׁ שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק, הִנֵּה גוֹרֵל עוֹלָה בְּיָמָיו. וכו' וְנִשְׁתַּלְחָה בְּרַכָּה בְּעוֹמֵר, וּבִשְׁמֵי הַלֶּחֶם, וּבִלְחֵם הַפָּנִים. וְכָל פֶּתֶן שֶׁמִּגִּיעוֹ כְּזֵית, יֵשׁ אוֹכְלוֹ וְשִׁבְעָה, וְיֵשׁ אוֹכְלוֹ וּמוֹתִיר. מִכָּאֵן וְאֵילָּה, נִשְׁתַּלְחָה מֵאִירָה בְּעוֹמֵר וּבִשְׁמֵי הַלֶּחֶם וּבִלְחֵם הַפָּנִים, וְכָל פֶּתֶן מִגִּיעוֹ כְּפֹל. הַצִּנּוּעִין מוֹשְׁכִין אֶת דִּינֵהוּ, וְהַגִּרְגִּינִין נוֹטְלִין וְאוֹכְלִין. (יומא ט.) כיצד קיימו הכהנים מצוות אכילה בשיעור כפול והוא פחות מכזית.
- ל. וּמִפְתַּח אֶהָל מוֹעֵד לֹא תֵצֵא שְׁבַעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֹּאת יָמֵי מִלְּאִיכֶם כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדְכֶם. (ח לג) וּפְתַח אֶהָל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה. (ח לה) האם ומתי היה מותר להם לצאת בתוך שבועת ימי המילואים.
- מ. הוּא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תוֹקֵד בּוֹ. (ו ב) מה הטעם דכתיב מוֹקְדָה, מ' זעירא.
- מ. זֶה קָרְבַּן אֶהָרִי וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לִי-הוָה בַּיּוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ. (ו י) דרשו חז"ל בארבעה דברים נתקשה בהם משה רבינו וסימנך 'מקשה'.
- נ. וְהִפְתָּה הַמִּקְרִיב אֶת עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֵלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְנֵי לֹ' יְהוָה. (ז ח) והוא הדין בחטאת ואשם שהעור לכהן ולא לבעלים. מה הטעם שלא הוצרך לפרש בחטאת ואשם שהעור לכהן ולא לבעלים. ודבר זה נלמד מקרבן עולה.
- ס. וְזֹאת תֹּרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לִי-הוָה. (ז יא) הסדר בפרשה הוא: עולה, חטאת, אשם ואחר כך מגיעים לתורת זבח השלמים. מדוע רק בזבח השלמים כתוב: 'יקריב' בלשון עתיד? כמו"כ, מדוע זבח השלמים נכתב בסוף לאחר כל קרבנות החובה?
- ע. מה הטעם שנשים חייבות בד' קוסות, מה שאין כן בסוכה.
- פ. וְלִבְשׁ הַפָּתֶן מִדּוֹ בַד וּמִכְנָסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ. (ו ג) מאיזה סוג בד היה עשוי המכנסים של הכהנים.
- פ. מה הטעם שנהגו לשפוך מים צוננים על הכלי לאחר ההגעלה.
- צ. זֹאת הַתֹּרָה לָעֵלָה לַמִּנְחָה וְלַחֲטָאִת וְלִאֲשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים. (ז יז) עכשיו שאין בית המקדש קיים, שלושת הדברים הללו יועילו במקום קרבנות. בגימטריא זאת.
- ק. מה הטעם שמחמירים יותר בערב פסח שאסור לעשות מלאכה יותר משאר יום טוב, ולמה רק מחצות היום ולא כל היום כולו.
- ר. אם על תודָה יקריבו והקריב על זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלוֹת מצות בלולת בִּשְׁמֵן וְרִקְיָי מִצּוֹת מִשְׁחָם בִּשְׁמֵן וְסִלַּת מִרְבֶּכֶת חֲלוֹת בְּלוֹלָת בִּשְׁמֵן. (ז יב) על חֲלוֹת לָחֶם קִמֵּץ יִקְרִיב קֶרְפֶּנוּ. (ז יג) מה הטעם שלגבי חלות כתיב חֲלוֹת מלא וגבי רבוכה וחמץ כתיב חֲלוֹת חסר. מהו כמות השמן שהיה בהם.
- ש. מה הטעם שאנו קוראים לחג המצות חג הפסח, ובתורה הוא מוזכר בשם חג המצות. דכתיב (שמות לד יח) אֶת חֲגַ המִּצּוֹת תִּשְׁמֹר.
- ת. צו את אֶהָרִי וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֵלָה הוּא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תוֹקֵד בּוֹ. (ו ב) איתא במדרש (בתנחומא צו ב) אִמֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל מִי שֶׁהוּא מַעֲלָה עֲצֻמוֹ, סוֹפוֹ לִילֵךְ בָּאֵשׁ, שְׁנָאֵמֵר (ו ב): הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה. חז"ל רמזו בפסוק זה שכל המתגאה סופו שהוא נשרף באש. ויש להבין מה המידה כנגד מידה שיש כאן.

תשובות

- א. אוריאל, הדריאל, רפאל, נוריאל ר"ת אָהֶרן, והם המלאכים המשמשים סביבות כסא הכבוד, אוריאל לפניו רפאל לאחריו הדריאל פרוש לפני כסא הכבוד כיריעה. לומר לך שהיה אהרן חביב כמלאכי השרת. (רבינו אפרים)
- א. אבליים אנחנו על חורבן בית המקדש – וביצה מאכל אבליים הוא. להראות שגלגל חוזר בעולם. משום שליל תשעה באב נקבע בליל פסח. וסימן א"ת - תשעה באב יחול ביום שחל בו א' של פסח. ב"ש - שבועות יחול ביום שחל בו ב' של פסח. (ט"ז תע"ג ד') (לבוש תע"ב)*
- ב. בית המקדש הראשון דוקא שבו היתה השראת שכינה יותר מבית המקדש השני. דאמרו רז"ל (יומא כא:) אֵלּוּ תִּמְשֶׁה דְּכָרִים שָׁהִיו בֵּין מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן לְמִקְדָּשׁ שֵׁנִי, וְאֵלּוּ הֵן: אֲרוֹן וְכַפֹּרֶת וְכִרְוּבִים, אֵשׁ, וְשִׁכְנָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאֲוִירִים וְתוֹמִיּוֹם. (טעמא דקרא – תפלה) וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקְוָנוּ לְפִי שֶׁהַבְּנִיין הַזֶּה יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם לֵאמֹר דְּלֹתוֹת, כִּי עִם יִשְׂרָאֵל יֵצִיב אֶת דְּלֹתוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. לכן אנו מתפללים: וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקְוָנוּ כְּלוֹמֵר לֵאחֹר שְׂנוּכָה לִרְאוֹת אֶת הַבְּנִיין נִשְׁמַח אֲנַחְנוּ לְתַקֵּן וּלְגַמּוֹר אֶת עֲנִיֵּינוּ בַּהֲצַבְתָּ הַשְּׁעָרִים. (הגרי"ל דיסקין זצ"ל)
- ג. גוי שאפה מצות ואין יהודי עומד על גביו אין יוצאים בה ידי חובה, ולא על ידי חרש שוטה וקטן (יהודי). והטעם משום 'לשמה'. ואפילו אומר לו 'עשה לשם כך וכך' – הוא עושה על דעת עצמו. (ערוך השולחן חס א) וכן מצה גזולה אינו יוצא בה ידי חובה ואפילו בליל שני (בחז"ל). (מועד לכל חי ד) *
- ג. גר שהוא בכור לאביו הגוי, אינו צריך להתענות תענית בכורות משום דקי"ל 'גר שנתגייר כתינוק שנולד דמי' ואינו נחשב לבכור. (שו"ת שבט הלוי ח קיז)
- ד. דרך ארץ וכבוד לומר צִנֵּה אֶתְּכֶם אחר שאמר מִה הַעֲדֹת וְהַתְּקִירִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִנֵּה - הִנֵּה שאתם החשובים זכיתם לקבל המצוה. אבל ברשע שאומר מִה הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם אין זה דרך כבוד רק דרך בזיון על כן מתכון לכם ולא לו. (טעמא דקרא)
- ה. הארכת הענין מורה טעם השלשלת - משום שהאריך בשחיטת השלמים יותר מהעולה והחטאת כדי שיצא הרבה דם שהיה צריך להזות ממנו על התנוכים והבהונות. וכן מצינו וְיִתְמַהֲמָה אצל לוט שהתמהמה יותר מהראוי כדי להציל את ממונו. וכן אצל אליעזר וַיֵּאמֶר שלא הספיק לסיים ובאה רבקה. וכן מצינו אצל יוסף עם אשת פוטיפר וַיִּמָּאֵן משום שמאן בתוקף הרבה שלא תפציר בו יותר. (טעמא דקרא)*
- ה. הוֹדוּ לִי-הִנֵּה כִּי טוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֲסִדוֹ. (תהלים קלו) מזמור זה נקרא 'הלל הגדול'. ונאמר בו כ"ו פעם כִּי לַעֲוֹלָם חֲסִדוֹ. והם כנגד כ"ו דורות מברית העולם עד שניתנה התורה בהר סיני. ואין העולם מתקיים אלא בזכות התורה. (הרד"א) ומאחר ובאותם כ"ו דורות שלפני קבלת התורה החיה אותם הקב"ה הרי זה היה חסד. ולכן קוראים לו 'הלל הגדול' כי הוא כולל שבח לכל ענייני העולם. (חבל בני יהודה) (מעם לועז)
- ו. ו' ימים היו מזין על הכהן השורף את הפרה. כי הזאה בשבת שבות היא, ואין עושין אותה בשבת. (ילקוט האזכרי, בעה"ט)
- ז. זבחי שלמים – אין העור לכהן אלא לבעלים. לכך כתיב זה קודם שהתחיל לבאר זבחי השלמים. (מושב זקנים)
- ח. חטא העגל היה מקטר על אהרן ועדיין לא נתרצה הקב"ה לו על מעשה העגל, ולא היה חפץ בו שיקריב קרבנות עד שביקש משה רחמים עליו על דבר עצי המערכה שצוה השם וְעָרְכוּ עֲצִים לַמִּזְבֵּחַ שאל משה לקב"ה מאיזה עצים ניקח למערכה אמר לו מכל העצים חוץ מן הגפן ומן הזית. נהגו כבוד לגפן משום יינו שמנסכין אותו למזבח ולזית משום שנבחר למנוחה ולמנוחה, ענה משה ואמר רבש"ע באר שנואה ומימיה חביבין? לעצים חלק כבוד בשביל בניהם ולאחרון אי אתה חולק כבוד בשביל בניו, אמר לו הקב"ה הדין עמך, אמור לו שיקריב לפני. לכך אמר צו אֶת אֶהֱרֹן להקדימו לפני בניו. (מושב זקנים, רבינו בחיי)*
- ח. תִּלְבַּב, שׂוֹמֵן, שִׁמְן, אֲבוֹקָה ר"ת 'חשש"א' בנרות הללו אין בודקין בהם את החמץ. (מועד לכל חי ד א) שירא שמא יטיף על הכלים הכשרים, שמא יטיף על כלי חֶלֶב, שמא יטיף על הבגדים, וגם אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין. (לבוש או"ח תלג ב)
- ט. טובות שעושה ה' לבני האדם מברכים אותו בעולם הזה והיא ברכת הטוב והמטיב, ועל הרעה מברכים ברוך דיין האמת. אבל לעתיד לבוא אין מקלסין אותו אלא על הטובה. לפי שאין קללה לעתיד לבוא שנאמר (ישעיה כה ח) בִּלְעַד הַמָּוֶת לִנְצִיחַ. (מדרש הלל)
- י. י"ג מיני קרבנות כמספר י"ג מדות – חמשה מהן באות מהקמח, והן, מנחת סולת, מנחת מרחשת, מחבת, חלות, ריקין, וכלן נקראין קרבן. השמונה מהם הם בעלי חיים, והם, עולה, חטאת, אשם, תודה, שלמים, בכור, מעשר, פסח. (רבינו בחיי)*
- כ. כהן גדול נוטל חלק בראש (יומא יז) ובאכילת כזית בכדי אכילת פרס על ידו – התקיימה המצוה. ושאר הכהנים אוכלים רק כדי שלא לבוא לידי פיגול. (שו"ת חת"ס או"ח סימן מט) א"ג שני קרבנות יכולים להצטרף למצות אכילת קדשים. ולחם הפנים מצטרף לשיירי מנחות ובאכילת כזית משניהם יחד קיים המצוה. (מקדש דוד, משך חכמה – ושלל לא יחסר)
- ל. לילה היו יוצאים לצרכיהם. אחר שהשלימו העבודה המוטלת עליהם. דוגמא (דברים לד ח) וַיִּכְבְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה בַּעֲרֶבְתָּ מוֹאֵב שְׁלֹשִׁים יוֹם. כאילו לא היה שום רגע שלא בכך, וכן (להלן כג מב) בִּסְפַת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים, וכן (שם כא יב) וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא. (החזקוני, הרמב"ן)*
- מ. מערכה גדולה היא – וכל דבר גדול צריך להראות סימני הכנעה וקטנות. וכן מצינו שההדיוט צריך לשווח בתפילת שמו"ע באבות תחילה וסוף ובהודאה תחילה וסוף, וכהן גדול בסוף כל ברכה וברכה. (ברכות לד:) פרש"י שם כל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע ולהשפיל עצמו. ורמזה תורה דבר זה במערכה הגדולה של המזבח מוקדה במ' זעירא. (אזנים לתורה)*
- מ. מנורה, קרבן, שקל, החודש. וסימןך 'מקשה'. מנורה – וְנֵה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה. קרבן – וְנֵה קֶרְבֶּן אֶהֱרֹן. שקל – וְנֵה יִתְּנוּ. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם. (רבינו בחיי)
- נ. נגרה העור אחר הבשר – כיון שהבשר שלהם לא הוצרך לפרש בחטאת ואשם שהעור שלהם. אבל בעולה שאין הבשר שלהם הוצרך לומר אפילו הכי העור שלהם. (הרא"ש)
- ס. סוֹר מִרְעַ וְעֵשֶׂה טוֹב (תהלים לד טו) האדם לא יכול להביא שלמים לפני שהביא חטאת ואשם. לכן נאמר בעתיד, שקודם יש לעשות את קרבנות החובה. ועוד אמרו חז"ל שאדם שעשה עבירה ימהר לעשות תשובה, מכיון שכל זמן שהחטא לא השתרש זה הזמן לעשות תשובה והוא קל יותר. קרבנות חטאת ואשם שאדם חייב להביא על חטאיו יש להביא מיד. אבל שלמים 'יקריב' ניתן להביא בעתיד, זה לא חייב להיות מיידית. (גבעת שאול)
- ע. עיקר הנס נעשה בזכותו. כדאמרין (סוטה יא:) בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים. לפיכך חייבות בד' כסות. (מ"א תעב יד)*
- פ. פשתן - ונקרא בַד על שיוצא מן הארץ בד בבד, קנה יחידי מכל גרעין, ונקרא גם כן שש על שהיה הדרך לכפול חוט הפשתים בעת האריגה לששה. (מלבי"ם) וכן בתרגום - וַיִּלְבֹּשׁ כִּהְנָא לְבוּשֵׁין דְּבוּשִׁין. הוא פשתן. וכן (אסתר א ו) בְּחֻלְי בּוּשִׁין - במטוה של פשתן. (רשב"ם)
- פ. פולט הכלי מה שבלע ונשארת הפליטה על הכלי לכך צריך שטיפה. (ליקוטי המהרי"ל) טעם נוסף - דאיתא בזבחים (צז.) מריקה בחמין ושטיפה בצונן. מיד דהוה גיעולי גוים מדמינן לקדשים. (הרוקח) טעם נוסף – כדי שלא יחזרו מי הגעלה ויבלעו בכלי. (מהרי"ל) (טעמי המנהגים)*
- צ. צוּם קוֹל מִמּוֹן בגמטריא זאת - ושלושתם יועילו במקום הקרבנות. כי בתענית – האדם מקריב חלבו ודמו, ובקול שהוא קורא בפרשת עולה, דנחשב לו כאילו הקריב עולה (מנחות קי.). וכן בשאר קרבנות, וכמו שכתוב (הושע יד, ג) וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁמִינִיּוֹ. וכן בצדקה אמרו רבותינו ז"ל (סוכה מט:.) אמר רבי אלעזר: גדול העושה צדקה יותר מכל הקרבנות שנאמר (משלי כא, ג) עֲשֵׂה צֶדֶקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לִי-הִנֵּה מִזְבֵּחַ. (ב. א. א. ח. צו ב')
- ק. קרבן פסח חייב כל אחד להקריב בערב פסח. והיחיד שמביא קרבן הוא לו כיום טוב ואסור לעשות לו מלאכה כמו ביו"ט. וערב פסח הרי הוא כיום טוב לכל ישראל. מ"מ כיון שאין זמן שחיטת הפסח אלא מחצות היום ואילך, לפיכך לא נהגו איסור מלאכה אלא מחצות היום ואילך. (לבוש תס"ח א)
- ר. רביעית הלוג שמן היה בסולת מִרְכָּקֶת אבל בחלות והרקיקין היה שמינית הלוג. נמצא שהשמן מוריד ממדת החלה. וכן בחמץ נתן בה שאור כדי חמוצן ועליה ממלא את המדה. נמצא החלות חסר כמדת השאור ולכן כתיב בשניהם חֲלֹת חסר. (טעמא דקרא)
- ש. שבחו של הקב"ה אנו מספרים, והקב"ה מספר שבח של ישראל. בתורה נקרא חג המצות כביכול הקב"ה מספר שבחם של ישראל. ואנו קוראים ליו"ט בשם חג המצות על שם שבח השי"ת, וְאֶמְרָתָם זָבַח פֶּסַח הוּא לִי-הִנֵּה אֲשֶׁר פֶּסַח (שמות יב כז) שהוא שבח השי"ת. (טעמי המנהגים בשם קדושת לוי)*
- ת. תורה נמשלה למים – דכתיב (ישעיה נה.) הוּא כִּל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם, לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אֶלָּא בְּמִי שֶׁדַּעַתוֹ שְׁפִלָּה. (תענית ז.) והנה היפך מזה הוא טבעו של האש שטבעו תמיד לעלות למעלה, לפיכך המתגאה נדון באש. (אמרות ה')*

מקורות / חידודן *

- א. האבל אוכל ביצה כדי להורות שאין לו פה להתלונן, כך אנו רוצים להראות שעדיין לא יצאנו ידי חובתנו להלל ולשבח, כדכתיב (תהלים קו ב) **מִי יִמְלֵל גְבוּרֹת יְ-הוָה יִשְׁמִיעַ קוֹל תְּהִלָּתוֹ**. (אמרי אמת)
- ב. מובא בחז"ל שפסח רגל ראשון הוא כנגד אברהם אבינו ע"ה. ומובא (פרי מגדים) שאברהם אבינו ע"ה נפטר בערב פסח. (שם)
- ג. **אֵין אָדם יוֹצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ בַּמִּצְוָה גְּזוּלָה**. וזה לשון הרמב"ם בפרק שביעי דין ז: **אֵין אָדם יוֹצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ בַּמִּצְוָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לוֹ, כְּגוֹן שֶׁאֵכָל טָבֵל, או מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, או שגזלה. זה הכלל: כל שמברכין עליו ברכת המזון – יצא בו ידי חובתו. וכל שאין מברכין עליו ברכת המזון – אינו יוצא בו ידי חובתו. עד כאן לשונו. והרא"ש בפרק 'כל שעה' (סימן יח) כתב גם כן דאינו יוצא במצוה גזולה, משום דאינו 'שלכם'. דמצוה ילפינן מחלה בגמרא (לה ב) דבעינן משלכם, עיין שם. אבל שאולה – חשיב שפיר 'שלכם', ויוצא בו (ט"ז סעיף קטן ג). וגם בגזולה: דווקא כשגזל מצוה. אבל אם גזל חטים או קמח ועשאו מצוה – יצא בה ידי חובתו, שהרי קנאה בשינוי, ודמים לבד הוא חייב לו. וזהו לטעם הרא"ש משום 'לכם' (ערוך השולחן - סימן תנד סעיף ח)**
- ה. בקרבן איל המילואים היה צריך לקבל את הדם בשני כלים, האחד עבור הבהונות והשני עבור המזבח, כמו באשם מצורע. וכיון שקבלת הדם צריך דוקא ביד ימין, ממילא חייב היה לקבלם בזה אחר זה. לפיכך היה מאריך בשחיטה ולא שחט את כל הסימנים בבת אחת רק המתין פחות משיעור הפסק כדי שבעת קבלת הדם השנייה עדיין לא יצא כל דם הנפש. וזה בא לרמוז הטעם שלשלת. **וַיִּשְׁחָט** להורות שבשחיטה זו היה צריך לשהות זמן מה ולהאריך מעט. (בנין שלמה – ר' שלמה מוילנא)
- ח. **טַעַם נֹסֵף לָמָּה בִּפְרִשְׁתָּ וּיְקָרָא לֹא דִיבַר ה' אֲוֹדוֹת אֲהָרֹן רַק אֲוֹדוֹת הַכֹּהֲנִים או בני אהרן**. – בפרשת ויקרא מדבר על קרבנות יחיד, שכל הכהנים כשרים להקרבנות תמיד, אבל כאן מדבר גם על קרבנות ציבור. עולת תמיד, תרומת הדשן וחביתי כהן גדול, שצריך להקריבם ולעשותם אפילו ביום הכפורים, ואז העבודה כשרה רק בכהן גדול. (אזנים לתורה)
- י. יש מהם נאכלין לכהנים כגון חטאת ואשם ובכור, ויש מהן נאכלין לבעלים כגון מעשר ופסח ותודה. קרבן תודה בא על הנס, והוא לשון הודאה אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה, הוא שכתוב (תהלים קז) **וַיִּנְקְחוּ זָבָתִי תוֹדָה וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשֵׂי בְרָהֶם**, או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה, שנאמר (ירמיה לג) **קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה** וגו' **מִבָּאִים תוֹדָה בֵּית יְ-הוָה**. ויש שאינו נאכל לא לכהנים ולא לבעלים, והוא קרבן עולה שאין לבני אדם בו שום חלק אלא כולו להקב"ה, וזהו לשון וקרבן זה של עולה הוא הנכבד שבכל הקרבנות כלין, וכן מוכיח הלשון שאמר **הוּא הָעֵלָה**, הוסיף לומר היא העולה למעלה הקרבן וחשיבותו, וכן (יחזקאל י) **הִיא הַחֲתִיָּה אֲשֶׁר רִאֲתִי**. גם פרי מעשיה גדול שמכפרת על ההורר הלב, כמו שאמר באיוב (איוב א) **וְהָעֵלָה עֹלֹת מִסְפָּר כָּלֵם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוֹלֵי חָטָאִי כְּנִי וּבְרָכִי אֶ-לֵהִים בְּלִבִּי**, וזהו לשון עולה שמכפרת על העולה על הרוח. והיה קרבן עולה קרב כל הלילה עד הבקר לפי שהאדם מחשב בלילה וחוטא ביום, הוא שאמר הנביא (מִיכָה ב) **חֲשִׁבִי אֲנִי וּפְעָלֵי רָע עַל מִשְׁקַבְוֹתֶם בְּאוֹר הַבֶּקֶר יַעֲשִׂיהָ כִּי, וְעַל כֵּן צוֹתָה הַתּוֹרָה שֶׁתִּהְיֶה כִּפְרָה בּוֹזֵמֵן הָעֶבֶרָה**. ולפי שעיקר העברה היא ברוח היה הכל כליל באש ושב אל הרוח, ולא היה רשות לדבר גופני ליהנות ממנו. (רבינו בחיי)
- ל. הוזהרים שלא יצאו מפתח אהל מועד יומם ולילה בשעת עבודה, כלומר עד שישלימו כל העבודה המוטלת עליהם באותו העת, והיא מצוה נוהגת לדורות שלא יניח כהן עבודה ויצא וזהו שאמר בכהן גדול (ויקרא כא) **וַיִּמָּן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יִחַלֵּל**, אימתי אינו יוצא ואינו מחלל הוי אומר בשעת עבודה, ואם עשה כן חייב מיתה, שנאמר (ויקרא יז) **כֹּהֵן תִּמְתּוּ**, ומכלל לאו אתה שומע הן.
- ומה שהוזהרים שלא יצאו מן הפתח לא ביום ולא בלילה, כוונת הפסוק בשעות הראויות לישב שם, שהרי בשר ודם הוא מוכרח לעשות העניינים הגופניים, כיוצא בו אמר הכתוב בבנין ביהמ"ק (מלכים א ו) **וַיִּבְנֶהוּ שָׁבַע שָׁנִים, וְאֵת בֵּיתוֹ בְּנֵה שְׁלֹמֹה שָׁלַשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה**, שאין לכלול בהם השבתות והמועדים, כי הכוונה בימים הראויים למלאכה, אף כאן הוזהרים שלא יצאו מן הפתח בשעות הראויות לישב שם. (רבינו בחיי)
- מ. כל יום היו מקדש ג' מערכות של אש על גבי המזבח – מערכה א' גדולה של כל הקרבנות, מערכה ב' של קטורת מערכה ג' של קיום האש. ואש מן השמים היה על המערכה השלישית של קיום האש. וזה הרמז המ' זעירא שעיקר האש של שמים לא היה במערכה זו, דקרא **הוּא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה** קאי על אמערכה גדולה שהקריבו עליה העולה ושאר קרבנות. רק במערכה השלישית. (טעמא דקרא)
- ע. **בשכר נשים צדקניות וכו'**. יש להעיר דגדלו מעשיהן והיו עושות לפנים משורת הדין. ותואר צדקניות נראה שהיו עושות היושר. ואפשר במ"ש רבינו מהר"ם קורדובירו בספר גרושין דגאולת מצרים היתה על ידי השכינה ולכן היה אחריה שעבוד זהו תורף דבריו בקצור וידוע מ"ש רעיא מהימנא דכל נשי ישראל אחוזות בשכינה ואפשר דע"י כשרון מעשיהן של הנשים בא שפע לשכינה ונגאלו ישראל וידוע דצדק היא השכינה ומשו"ה קרי להו נשים צדקניות כלומר אחוזות בשכינה ובשכר מעשיהן הטובים בא שפע לשכינה ונגאלו ישראל מצד השכינה כמ"ש הרמ"ק ז"ל וא"ש מ"ש בשכר נשים צדקניות אחוזות בשכינה נגאלו אבותינו ממצרים מצד השכינה. (מראית העין – סוטה יא)
- שאף הן היו באותו הנס** – כדאמרינן (סוטה דף יא:) (בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו וכן גבי מקרא מגילה נמי אמרינן הכי דמשום דע"י אסתר נגאלו וכן גבי נר חנוכה במסכת שבת (ד' כג.): (רש"י – פסחים קח:))
- כתב הגר"א - שעיקרו של חג הסוכות אינו רק זכר לענני הכבוד שהיו בזמן שיצאו ממצרים, אלא גם זכר לענני הכבוד שחזרו לאחר חטא העגל שהיו ביטוי לכפרה ולהחזרת השראת השכינה לישראל לאחר חטא העגל, (פירוש הגר"א על שיר השירים) ומאחר ונשים לא חטאו בעגל לפיכך אין להם חוב בסוכה.
- פ. כתב הטור - כתוב בתשובה על שם רש"י, שמיד לאחר הגעלה, בעוד מים רותחין עליהם, צריך לשוטפן מיד במים קרים, שלא יחזרו ויבלעו מים הרותחין שעליהם. וכן כתב רב האי, וכן נוהגין. ולא משום שלא יחזרו ויבלעו המים שעליהן, שאין לחוש לזה כדפרישית, אלא שנהגו כן. (טור או"ח תנ"ב)
- ש. כתיב (שה"ש ו) **אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי**, היינו שאנו מספרים שבחו של הקב"ה, והקב"ה מספר שבחם של ישראל. וכן הוא שאנו מניחים תפילין וכתוב בהן שבח של הקב"ה, והקב"ה מניח תפילין שכתוב בהן שבח ישראל. (קדושת לוי פר' בא)
- צ. וכן אמר דניאל עליו השלום לנבוכדנצר (דניאל ד, כד): **וַנִּשְׁאַף בְּצִדְקָה בְּכָךְ**; וזה שאמר: **זֹאת הַתּוֹרָה**, כלומר, 'צום קול ממון' שמספרם 'זאת', שבהם יהיה קיום התורה כולה; הנה הם יועילו וישלימו **לְעֵלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאִת וכו'**, שיספיקו במקום הקרבנות כולם, ואין צריך לאדם לא עולה ולא מנחה וכו'; וכמו שדרש רבא בגמרא (זבחים שם) על למדי"ן של 'לעולה למנחה', שהם במקום תיבת "לא". ובאמת מה שיועילו שלושה אלו במקום כל הקרבנות, הוא מכוח חסדו יתברך, לכן מספר 'צום קול ממון' עולה מספר **הודו לי-הנה כי טוב כי לעולם חסדו** (תהלים קז, א), כי על תועלת שלוש אלה – הודו לה' כי טוב וכו'; ואמרו רבותינו ז"ל: בזכות שלושה אלה שיהיו בשלמות, תהיה הגאולה; לכן שלושה אלה הם מספר "משיחים", שבזכותם יבואו משיחים שהם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף. (ב. א. א. ח. צו ב)
- ת. דְּרִישׁ רַבִּי עֲקִיבָא: **אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן**. פרש"י - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן יו"ד באיש והי' באשה. לא נָכוּ – אֵשׁ אוֹכְלָתָן. פרש"י - שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו אש ואש. (סוטה יז.) וכן אמרו חז"ל (סוטה ה.) **כָּל אֶדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גִּסְתוּ הָרוּס, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵין אֱנִי נְהוּא יְכוּלִין לְדוֹר בְּעוֹלָם, שְׁנַמְמַר: "מִלְשֵׁנִי בִסְתֵר רַעְיוֹן אוֹתוֹ אֶצְמִית גְּבַה עֵינָיו וְרַחֵב לֵב אֹתוֹ לֹא אוֹכֵל"**. אל תקרי "אתו", אֵלָּא "אתו לא אוכל". אם כן ממילא המתגאה יו"ד משם השם מסתלק מעליו ונשאר מ'איש' ח'ו' אש', וזה מה שאמר הפסוק **כָּאן הוּא הָעֵלָה** דכל המתגאה **עַל מוֹקְדָה** דיפול ח'ו' באש. (אמרות ה')
- אִישׁ וְאִשָּׁה שְׂזָכוּ, שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם**. בתוך איש יש יוד [20] במילואה עשרים ובתוך אִשָּׁה יש שִׁין [360] במילואה ש"ס וסך הכל ש"ף ועם הכולל האותיות עולה שפ"ו [386] כמנין שכינה [385] עם הכולל ולזה אמר שְׂכִינָה 'בֵּינֵיהֶם' דייקא. (בן יהודה שם)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
 התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadlan018@gmail.com
 לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת